

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

УКРАЇНЬКА
ГЕЛЬСІНЬСКА
СПІЛКА З ПРАВ
ЛЮДИНИ

**ДАЙДЖЕСТ
УКРАЇНЬКОЇ ГЕЛЬСІНЬСЬКОЇ СПІЛКИ З ПРАВ ЛЮДИНИ (УГСПЛ)
ВИПУСК № 8(71), ПРОГРАМА USAID «ПРАВА ЛЮДИНИ В ДІЇ»**

Липень-серпень 2021

ЗМІСТ

РЕАЛІЗОВАНІ В РАМКАХ ПРОГРАМИ ЗАХОДИ	2
МОНІТОРИНГ, АНАЛІТИКА ТА АДВОКАТУВАННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ	2
СТРАТЕГІЧНИЙ СУДОВИЙ ЗАХИСТ	3
БЕЗОПЛАТНА ПРАВОВА ДОПОМОГА	4
ПРОСУВАННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ ТА НАВЧАННЯ В СФЕРІ ЇХ ЗАХИСТУ	5
ГОЛОВНІ НОВИНИ В СФЕРІ ПРАВ ЛЮДИНИ	8

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

УКРАЇНЬСКА
ГЕЛЬСІНЬСКА
СПІЛКА З ПРАВ
ЛЮДИНИ

РЕАЛІЗОВАНІ В РАМКАХ ПРОГРАМИ ЗАХОДИ

МОНІТОРИНГ, АНАЛІТИКА ТА АДВОКАТУВАННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ

Одним реченням. Заходи в рамках Програми USAID «Права людини в дії» та за участі її експертів, які спрямовані на подолання наслідків збройного конфлікту та окупації

- У липні в ефірі Крым.Реалии відбулося обговорення інтерв'ю Віце-прем'єра та міністра з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України в ефірі телеканалу «Україна 24», в якому високопосадовець зазначив, що після деокупації будуть вислані назад від 500 тис. до 1 млн. росіян, які потрапили до Криму не через українські пункти пропуску, однак в УГСПЛ є [певні зауваження](#) щодо цього.
- Виконавчий директор УГСПЛ [висловив позицію](#) щодо виведення Департаменту нагляду в кримінальних провадженнях щодо злочинів, вчинених в умовах збройного конфлікту Офісу генерального прокурора з-під підпорядкування заступника генпрокурора Гюндуза Мамедова.

Інші новини УГСПЛ у цьому напрямку:

- «З 2014 року жертвами насильницьких зникнень в окупованому Криму стали 44 людини. Пізніше 19 з них вдалося знайти живими, трьох згодом знайшли в місцях несвободи, одного – екстрадували, шестеро були знайдені мертвими. Про долю 15-ти людей досі нічого невідомо». Щомісяця організація Крим-SOS в своїх акціях під посольством РФ говорить цю фразу; [вони, як і ми, вимагають](#) від окупантів ефективного розслідування і хочуть, щоб проблема насильницьких зникнень залишалася на порядку денному ЗМІ та українського суспільстві. Дякуємо за поширення!

З 2014 року жертвами насильницьких зникнень в окупованому Криму стали 44 людини. Пізніше 19 із них вдалося знайти живими, трьох згодом знайшли у місцях несвободи, одного — екстрадували, шестеро були знайдені мертвими. Про долю 15-ти людей досі нічого невідомо.

- Відбулася презентація шостого випуску тематичного огляду «Крим без правил», який присвячено питанням (не)дотримання РФ як державою-окупантом прав власників майна, розташованого на території півострова. Усе, що потрібно знати про вказані порушення прав

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

УКРАЇНЬСЬКА
ГЕЛЬСІНСЬКА
СПІЛКА З ПРАВ
ЛЮДИНИ

людини в Криму – [за посиланням](#). Повну ж версію можна буде згодом завантажити з [відповідного розділу](#) нашого сайту (слідкуйте за оновленнями).¹

СТРАТЕГІЧНИЙ СУДОВИЙ ЗАХИСТ

Метою Програми USAID «Права людини в дії» в цьому напрямку є підтримка на національному і міжнародному рівнях стратегічних судових справ для захисту суспільних інтересів¹, а також їх широке висвітлення серед професійної спільноти та громадськості. Загальна кількість стратегічних справ, які стосуються конфлікту та підтримані Центром стратегічних справ (ЦСС) УГСПЛ в рамках Програми, понад 200.

Український мер окупованого міста. Історія незаконно усуненого міського голови Ігоря Склярова триває

Заявника було незаконно звільнено з посади мера представниками т.з. «ДНР», тож він за допомогою юристів УГСПЛ/Програми USAID звернувся до Європейського суду з прав людини (ЄСПЛ) із вимогою визнати таке звільнення незаконним, поновити його на посаді і виплатити компенсацію. Раніше ми вже розповідали про (поки що безрезультатне) [розв'язання цього кейсу](#) на національному рівні.

Інші новини УГСПЛ у цьому напрямку:

- **Незаконне переміщення кримських в'язнів: чергові докази вчинення воєнного злочину направлено до Міжнародного кримінального суду**

«У направленій інформації містяться відомості щодо вчинення посадовими особами держави-окупанта воєнного злочину відносно 275 ув'язнених, які, власне, стали жертвами незаконного переміщення з тимчасово окупованої території півострова на територію

РФ», – [зазначив під час прес-заходу](#) керівник кримської прокуратури Ігор Поночовний. Кримські в'язні – це одна з незахищених верств населення півострова, які перебувають під контролем держави-окупанта та відносно яких зафіксовано численні порушення прав; серед них, окрім зазначеного: нав'язування громадянства РФ та неналежне надання медичної допомоги. Дане інформаційне повідомлення до МКС, вже 11-те,

готувалось за участі Регіонального центру прав людини та УГСПЛ.

¹ [Усі попередні випуски цього тематичного огляду.](#)

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

УКРАЇНЬКА
ГЕЛЬСІНЬСКА
СПІЛКА З ПРАВ
ЛЮДИНИ

• Заяви до ЄСПЛ

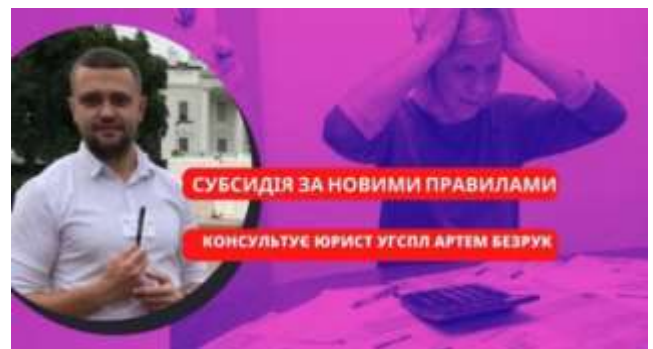
- ✓ Заявники скаржилися на незаконне переміщення з території Криму на територію РФ. Оскільки Кримський півострів є частиною України, то примусовий вивіз громадян України звідти під будь-яким приводом є порушенням норм міжнародного законодавства.
- ✓ Подано скаргу проти України та Росії щодо отримання заявником двох поранень в ході бойових дій між силами Збройних Сил України та незаконних збройних формувань «ЛНР» і неефективності розслідування цих злочинів.

БЕЗОПЛАТНА ПРАВОВА ДОПОМОГА

[Мережа громадських приймалень УГСПЛ](#) продовжує надання безоплатної правової допомоги (в т.ч. у формі виїзних засідань у віддалених районах), проведення інформаційно-просвітницьких заходів в сфері прав людини, а також документування воєнних злочинів та порушень прав людини, пов'язаних з конфліктом. USAID в рамках програми «Права людини в дії» підтримує діяльність громадських приймалень (ГП) в містах [Торецьк](#), [Маріуполь](#), [Краматорськ](#) та [Покровськ](#) Донецької області, [Станиця Луганська](#), [Суми](#) та [Дніпро](#), які надають допомогу постраждалому від конфлікту населенню, Київську [об'єднану приймальню](#) з питань Криму та Донбасу, а також спеціалізовану приймальню з кримських справ у Херсоні.

Підвищення обізнаності громадян з питань захисту їх прав та інші теми, дотичні до діяльності Програми USAID

- У зв'язку зі змінами правил надання субсидій та зростанням кількості відмов надання такої допомоги від держави, до приймалень УГСПЛ частіше почали звертатися мешканці прифронтових територій, більшість – літні люди, які не можуть сплачувати комірне у повному обсязі через маленькі пенсії. [Покровська приймальня радо пояснює нюанси.](#)
- До уваги [запис онлайн консультації](#) про перетин адмінкордону з тимчасово окупованим Кримом. Хто не знав, у серпні дещо змінились правила перетину контрольних пунктів в'їзду-виїзду.
- Набув [чинності закон](#), який тимчасово скасовує штрафи за порушення правила в'їзду-виїзду з окупованої території України. До уваги [відповіді на питання](#) щодо цього, які найчастіше задають нашим юристам. Маєте ще питання – хутчіш звертайтеся!
- ГП у Маріуполі надала [роз'яснення](#) щодо виконавчого напису нотаріуса: що це таке та які наслідки може мати для ВПО?

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

УКРАЇНЬСЬКА
ГЕЛЬСІНЬСЬКА
СПІЛКА З ПРАВ
ЛЮДИНИ

Правова допомога постраждалим від збройного конфлікту та окупації

- До УГСПЛ звернулася переселенка з Макіївки, пані Вікторія. Через хворобу чоловіка подружжя було змушене переїхати до окупованої Макіївки, де він помер. Жінка ж вирішила спробувати замінити свою пенсію за віком на пенсію через втрату годувальника; довелось звертатися до суду. У справі [розбиралася](#) Покровська приймальня. *«Пенсійний фонд України (ПФУ) все частіше відмовляє виплачувати соціальні виплати у подібних випадках, аби зекономити кошти. Люди ж не завжди готові звертатися до суду, аби відстоювати свої права»,* – вважає координатор приймальні Артем Безрук та закликає звертатися до юристів.
-
- За комунальні послуги неналежної якості, на які отримувач поскаржився у встановленому порядку, борг не має нараховуватися – [довела у суді](#) ГП у прифронтовому Торезьку після того, як туди зателефонував пан Олексій та попросив про консультацію. Справа у тому, що місцеве представництво комунального підприємства «Теплокомуненерго» звернулося до суду про видачу судового наказу щодо стягнення з нього заборгованості за послугу теплопостачання. Мало того, що сума як для пенсіонера виявилася непомірною (близько 15 тис. грн разом зі штрафними санкціями), так і причин для сплати не було.
 - Пані Надія, мати загиблого воїна-добровольця з Дніпра, зверталася до ПФУ щодо переоформлення пенсії із загальної на пенсію по втраті годувальника, але їй двічі відмовили. Наша юристка [допомогла](#) пані Надії відновити справедливість та додає: *«Некомпетентність працівників ПФУ можна кваліфікувати як скоєння посадовцем вчинку, який суперечить покладеним на нього обов'язкам. Надія з 2020 року намагається реалізувати своє право, але не змогла це зробити не тому що це не передбачено законом, а тому що конкретні посадові особи не знають законодавства з яким працюють і не вважають за потрібне його вивчати».*

ПРОСУВАННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ ТА НАВЧАННЯ В СФЕРІ ЇХ ЗАХИСТУ

УГСПЛ продовжує організацію навчальних заходів з прав людини, а також бере участь в розробці комплексної національної політики в галузі освіти у сфері прав людини. Ця діяльність здійснюється в рамках Всеукраїнської освітньої програми «[Розуміємо права людини](#)» (РПЛ)², яка в даний час є єдиною неформальною системою освіти, що має матеріальну базу для своєї діяльності – Освітній дім прав людини в Чернігові (ОДПЛ-Чернігів).

² Заснована в 2007 році, програма спрямована на інкорпорування цінностей та принципів прав людини в систему формальної освіти, а також розвиток неформальної освіти прав людини, таким чином сприяючи культивуванню культури прав людини, зміцненню поваги до верховенства права в Україні, сприянню міжкультурному порозумінню та принципам мирного вирішення конфліктів. Наразі РПЛ нараховує понад 3500 випускників зі всієї України.

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

УКРАЇНЬКА
ГЕЛЬСІНСЬКА
СПІЛКА З ПРАВ
ЛЮДИНИ

Нові вебіари в рамках ініціативи «International Law Talks»³ за участі провідних вітчизняних та міжнародних діячів

- У вебіарі «[Китайське питання: правозахисні та геополітичні виклики для України і ЦСЄ та можливості для правової реакції](#)»⁴ взяли участь наступні запрошені спікери: Тенг Біао, Запрошений Професор в Університеті Чикаго, Президент ГО «Китай проти смертної кари» (США); Джошуа Розенцвейг, Заступник голови регіонального офісу Amnesty International у Східній та Південно-Східній Азії; Петер Креко, Старший науковий співробітник, Center for European Policy Analysis, Голова Political Capital Institute (Угорщина).
- Інший же вебінар «Екоцид і правопорушення проти навколишнього середовища у збройному конфлікті: час для нового міжнародно-правового регулювання?» [пропонує слухачам думки](#) наступних запрошених експертів: Андрій Андрусевич, старший аналітик, Ресурсно-аналітичний центр «Суспільство і довілля»; Сйєда Різвана Хасан, директорка, Бангладешська асоціація права навколишнього середовища; членкиня, міжнародна експертна група з визначення злочину екоцид.

У зв'язку із зростанням інтересу до теми МГП на тлі конфлікту в Україні, вчителі загальноосвітніх шкіл вчать передавати знання про МГП

УГСПЛ/Програма USAID продовжує співпрацю з Червоним Хрестом України, зокрема щодо просвітницької роботи з прав людини та МГП. [Вже маємо неабиякий результат](#): майже 30 освітян днями отримали сертифікати тренерів з підготовки педагогів для викладання за навчальною програмою курсу «Вивчаючи міжнародне гуманітарне право» для учнів 9-12 класів.

Для ще більшого поглиблення знань з МГП та методики роботи з темою, тренерам була надана необхідна література, а також вони отримали запрошення на [тренінг з МГП](#) від партнерів проекту – Національного Товариства Червоного Хреста України. Радимо слідкувати за анонсами або звертатись за контактами на наших сторінках, аби вчасно отримати інформацію щодо нових тренувань, якщо вони будуть оголошені.

Завершено ще один цикл курсу для суддів та практикуючих адвокатів «Захист прав людини в умовах збройного конфлікту в Україні»

Українські правники отримали потужну зброю – глибокі знання про те, як співвідносяться норми міжнародного гуманітарного права (МГП) й прав людини та як розглядати справи, пов'язані зі збройним конфліктом та тимчасовою окупацією Криму. Ми щиро вдячні учасникам та учасницям за час, присвячений навчанню, а також дякуємо нашим партнерам, без яких захід не відбувся б. Якщо ще вагаєтеся, чи доєднатися до наступного циклу у

³ Що проводиться сумісно з ГО «Медійна ініціатива за права людини».

⁴ Here is [a detailed readout](#) prepared by Radio Svoboda, in Ukrainian.

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

УКРАЇНЬКА
ГЕЛЬСІНЬСКА
СПІЛКА З ПРАВ
ЛЮДИНИ

майбутньому, [радімо послухати відгуки самих слухачів](#) або ж ознайомитися з текстовою [публікацією!](#)

Права людини в умовах війни: експертні дискусії правозахисників

Так чи інакше воєнні дії стосуються кожного з нас – це смерті, втрата здоров'я, майна, економічні та психологічні збитки наших співгромадян. Також на тимчасово окупованих територіях майже щодня порушуються права людини. У рамках Освітнього фестивалю прав людини відбулася регіональна зустріч випускників освітніх програм УГСПЛ/Програми USAID – правники із різних міст традиційно зустрілися разом [для обміну досвідом](#) та думками з приводу стратегії забезпечення прав людини в умовах війни та викликів, з

якими зараз стикається наша країна.

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

УКРАЇНЬКА
ГЕЛЬСІНЬСКА
СПІЛКА З ПРАВ
ЛЮДИНИ

ГОЛОВНІ НОВИНИ В СФЕРІ ПРАВ ЛЮДИНИ

Відбувся інавгураційний саміт Кримської платформи

Кримська платформа – це ініційований Україною новий міжнародний консультативно-координаційний формат. Платформа спрямована на підвищення ефективності міжнародного реагування на триваючу окупацію Криму, відповіді зростаючим безпековим загрозам, посилення міжнародного тиску на Кремль, запобігання подальшим порушенням прав людини та захисту жертв окупаційного режиму, а також досягнення головної мети – деокупації Криму та повернення його Україні мирним шляхом. Представництво Президента України в АР Крим відповідатиме за внутрішню роботу Кримської платформи.

Дещо раніше відбувся Форум Експертної Мережі Кримської Платформи, заснування якої фактично відбувається паралельно із запуском Кримської платформи на урядовому рівні. Це об'єднання експертів та дослідників, які працюють із темою Криму, напрацьовують аналітичні матеріали та просувають їх на національному та міжнародному рівні, займаються адвокацією.

УГСПЛ/Програма USAID «Права людини в дії» щиро вітає такі ініціативи та пишається можливістю безпосередньо брати участь у творенні нової сторінки в історії власної держави, адже ми теж долучені до цього процесу.

Ухвалено важливі законопроекти, що стосуються тимчасово окупованого Криму

Мова йде про законопроект № 5506 «Про корінні народи України», а також про комплекс законопроектів – № 5501, 5502 та № 5503 – спрямованих на скасування вільної економічної зони «Крим» та низки дискримінаційних норм відносно кримчан, які живуть на тимчасово окупованій території.

Парламентська Асамблея ОБСЄ підтримала резолюцію «Про дестабілізуюче нарощування військ РФ біля кордонів України, тимчасово окупованого Криму, Чорного та Азовського морів»

Серед іншого, ПА ОБСЄ закликала РФ покласти край незаконній окупації Криму, вивести свої війська, зброю і військову техніку, розміщені на тимчасово окупованому півострові, припинити триваючу кампанію вербування і призову на півострові, а також негайно вивести усі додаткові війська, озброєння, військову техніку та кораблі, передислоковані в Крим і його територіальні води після широкомасштабних військових навчань РФ у квітні 2021 року.

В Офісі Генпрокурора відбулося перше засідання Міжнародної ради експертів з питань злочинів, учинених в умовах збройного конфлікту

Основною метою створення Міжнародної ради експертів є залучення іноземних і міжнародних фахівців, національних експертів з міжнародного гуманітарного та міжнародного кримінального права, а також представників неурядових правозахисних організацій задля вивчення досвіду розслідування воєнних злочинів і злочинів проти людяності та розробки національних стандартів у цій галузі.

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

УКРАЇНЬКА
ГЕЛЬСІНЬСКА
СПІЛКА З ПРАВ
ЛЮДИНИ

Затверджено плану дій з реалізації Національної стратегії у сфері прав людини на 2021-2023 роки

Відповідне розпорядження Кабміну можна знайти [за посиланням](#).

Кремль продовжує політику послідовного придушення незгодних з режимом окупації у Криму

- Суд РФ [виніс](#) черговий політично мотивований вирок, засудивши кримських татар до тривалих термінів ув'язнення за нібито причетність до організації «Хізб ут-Тахрір».

УГСПЛ/Програма та інші організації рішуче засуджують цей вирок та [звертаються](#) до українського уряду, урядів іноземних держав та міжнародних організацій щодо посилення дипломатичного, політичного та економічного тиску на РФ з метою звільнення усіх українських політв'язнів та дотримання своїх зобов'язань згідно з міжнародним правом, серед іншого.

- Окупаційною владою проведено нові [обшуки](#) у тимчасово окупованому Криму з метою залякування кримськотатарської спільноти та пошуку нових жертв для ув'язнення.

Українські правозахисні організації, серед яких й УГСПЛ, засуджують ці протиправні дії і закликають міжнародне співтовариство та владу України відреагувати на систематичний утиск корінного населення півострова.

Цей дайджест було розроблено завдяки щедрій підтримці американського народу, наданій через Агентство США з міжнародного розвитку (USAID) в рамках Програми «Права людини в дії», яка виконується Українською Гельсінською спілкою з прав людини. Зміст публікації не обов'язково відображає погляди USAID/Уряду США.

У світі, USAID є однією з провідних установ у сфері розвитку, яка виконує роль каталізатора цих процесів та допомагає досягати позитивних результатів. Діяльність USAID є проявом доброчинності американського народу, а також підтримує просування країн-отримувачів допомоги до самостійності та стійкості та сприяє забезпеченню національної безпеки та економічного добробуту США. Партнерські стосунки з Україною USAID підтримує з 1992 року; за цей час, загальна вартість допомоги, наданої Україні з боку Агентства, склала понад 3 млрд. доларів США. До поточних стратегічних пріоритетів діяльності USAID в Україні належать зміцнення демократії та механізмів досконалого врядування, сприяння економічному розвитку та енергетичній безпеці, вдосконалення систем охорони здоров'я та пом'якшення наслідків конфлікту у східних регіонах. Для того, щоб отримати додаткову інформацію про діяльність USAID, просимо Вас звертатися до Відділу зв'язків з громадськістю Місії USAID в Україні за тел. (+38 044) 521-57-53. Також пропонуємо завітати на наш вебсайт: <http://www.usaid.gov/ukraine>, або на сторінку у Фейсбук: <https://www.facebook.com/USAIDUkraine>.

Програма USAID «Права людини в дії», контактна інформація:

Українська Гельсінська спілка з прав людини
вул. Фролівська, 3/34, Київ, Україна
тел.: +38 044 485 17 92, факс: +38 044 425 99 24

Електронна пошта: t.tsymbivskyy@helsinki.org.ua, веб-сайт: <http://helsinki.org.ua/>